

שנייה חפזים

ליקוט דברי תורה והנהגות מפי ספרים וסופרים
מרבתינו הקדושים מאמשינאו

פרשת נצבים-וילך תשפ"ו ♦ גליון רפ"ו

שיחות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כי קרוב אליך הדבר מאד

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה הוא ממך ולא רחוקה הוא (ל. יא). וברמב"ן (דברים ל, יא) שנאמר פרשה זו על ענין התשובה, שלא נפלא ולא רחוקה היא. והנה מזה שנאמר לא נפלאה הוא ממך ולא רחוקה הוא, משמע שאכן יש הו"א כזאת, שהתשובה אינו בר השגה, וכדאי בספה"ק לא בשמים היא, הכוונה על השגות גבוהות, שמרגיש שאינו שייך לכל אחד, ולא מעבר לים, ים רומז למקור התאוות, ולכן נראה לאדם שלא שייך לעבור את זה, וע"ז בא הפסוק, ומחזק ואומר, כי קרוב אליך הדבר מאד.

ונראה הביאור עפ"י המשל הידוע של הבעש"ט הק' (דגל מחנה אפרים, כי תבא) על מלך שעשה מחיצות רבות עם חיות מבהילים באחיות עיניים, בכדי שיראו מגשת אליו, אבל הבן המלך מבין שאביו הרחמן וודאי אינו מרחיקו ממנו, ורץ פנימה, וירא כי אין שום חומה ולא שום מסך מבדיל רק ארץ מישור וגנות ופרדסים. ויאמר לו אביו לא למענך ועליך עשיתי את כל זאת, רק למען נסותך ולדעת את אשר בלבבך יראתך ואהבתך אלי, עתה דוק.

וכן גם מצינו בפרשת בראשית אחר שחטא אדם הראשון אמר לו הקב"ה מי הגיד לך כי עירום אתה, כלומר שהרגיש בנפשו שאינו יכול לשוב אל ה', וע"ז שאל אותו הקב"ה, המן העץ אשר צויתך לבטל את כלל ממנו אכלת. והכוונה בזה, שכן רק מי שחוטא מרגיש את הריחוק הזה, ואם אתה מרגיש שאין אתה יכול לשוב זהו ההסתר שבא מסיבת החטא, שע"ז השטן מקבל כח לבלבל את האדם, וכל זאת כדי שיהא קשה לשוב ושיהא מקום לבחירה, אך האדם צריך לדעת שזה קליפה בלבד, ואפשר לשוב אל ה' בכל עת ובכל שעה.

אך זאת לדעת בדרכי העבודה, שאי אפשר לשוב בשעה חדה וברגעא חדה, ויש לילך בהדרגה, ולא ילך אחר עצת היצר שירצה להשיג הכל מיד, כי לא יתקיים בידו, ויבוא לידי ייאוש, ומה נעמו דברי אדמו"ר הרה"ק מהר"ם זצללה"ה זי"ע שאמר לפרש על הפסוק, כי קרוב אליך הדבר מאד וגו' וי"ל איך הוא קרוב, ואמר, אם רוצה להתקרב להש"ת מה העצה, בפ"ך ובלבבך לעשותו, קודם יהי בפ"ך, ומזה יבוא לידי בלבבך, ואח"כ יבוא לעשותו.

(מתוך סעודה שלישית תש"פ)

דברות קודש

פיו ולבו שוין

אתם נצבים היום בלכם לפני ה' אלקיכם (כט. ט). אמר, שהפסוק קאי על ר"ה (כמ"ש למשפטיך עמדו היום), ו"אתם" אותיות אמת. שבעת עמידתנו לפני ה' בר"ה יהיה באמת, ולא ח"ו בשפת שקר ולשון רמיה, שיצחק בשפתיו שחוזר בתשובה, ולבו בל עמו, וזה לא יכון נגד ה', כי לא לפניו חנף יבוא. רק באמת ולבב שלם יתיצב לפני ה', ויקבל על עצמו לשוב בתשובה. אז "נצבים לפני ה'", ומבטיח להם הכתוב שבכח זה יהיה להם עמידה בדין.

(הרה"ק רבי יעקב דוד זי"ע)

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים

ומה ה' אלקיך את לבבך וגו' (ל. ו). והנה קשה דבפרשת עקב כתיב 'ומלתם את ערלת לבבכם' (י, טז), דמשמע שמוטל על האדם עצמו להסיר את ערלת לבבו, וכאן משמע שהקב"ה יעשה זאת. וביאור הענין הוא באיתא בספה"ק דאדם יש לו שני מיני יצה"ר: א. מה שנברא עמו ביחד, ב. מה שנעשה ע"י מעשיו הרעים. וזהו הרמז בפסוקים הללו, 'ומה ה' אלקיך את לבבך' דהיינו שאת היצר שנברא עמו ביחד אותו מסיר הקב"ה בסיעתא דשמיא, ובפרשת עקב מיידי באותו היצר שהביא לעצמו ע"י מעשיו הרעים ולכן מוטל עליו להסירו ולמול את עצמו.

(הרה"ק רבי יצחק זי"ע)

בענין הסתירה בפסוקים הנ"ל, הביא כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ביאור בדרך אחר וז"ל: והרה"ק ר' לייבעלע אייגר זי"ע מבאר הא דמצינו (בפר' עקב) בפרשת היראה שנאמר ומלתם את ערלת לבבכם, ובפרשת התשובה נאמר ומל ה' את לבבך וגו'. אלא הענין הוא כך, פרשת היראה נאמרה על יראי ה', שנשעלו ומחמת כן ישנם מסכים המבדילים, ועל זה עליהם חיוב לשוב אל ה', אך כאן בפר'

התשובה מיידי בנפשות נדחות שאינם יודעים כלל מהקדושה רח"ל, כמו שנאמר אם יהיה נדחק בקצה השמים וגו', ואין לו מצדו שום כח להתעורר למול את ערלת לבבו, ע"ז נאמר ומל ה' אלהיך וגו', שלפני הגאולה יוציאו כל אחד מעומק הגלות שלו. (סעודה שלישית, נצבים תשפ"ב)

לילך מדרגה לדרגה

כי קרוב אליך הדבר מאד בפ"ך ובלבבך לעשותו (ל. יד). אמר אדמו"ר הרה"ק רבי מנחם זצללה"ה שאם רוצה האדם להתקרב להש"ת, העצה לזה היא, דמתחילה יהיה בפ"ך, ומזה יבוא גם לידי 'בלבבך', ואח"כ יגיע מזה 'לעשותו' בשלימות. ואפשר לומר דזה ביאור הכתוב 'קוה אל ה' דהיינו בפ"ך, 'חזק ויאמץ לבך' היינו בלבבך, ואח"כ יכול להיות 'וקוה אל ה' להיות במדרגה הגבוהה ביותר. (הרה"ק רבי יצחק זי"ע)

לא להתפעל מהירידה

וייך משה וידבר את הדברים האלה אל כָּל יִשְׂרָאֵל (לא א). וברש"י להלן כתב על הפסוק "לא אוכל עוד לצאת ולבוא" דהיינו לצאת ולבוא בדברי תורה, מלמד שנסתמו ממנו מסורות ומעיינות החכמה, ע"כ. והביאור הוא, דמשה רבינו היה לו ירידה בזה שנסתמו ממנו מעיינות החכמה, ואע"פ כן 'וילך משה', המשיך בדרכו ללא כל התפעלות והמשיך בעבודתו הלאה, עד כדי כך שהלך ודיבר גם כן "את הדברים האלה אל כל ישראל", דהיינו שלימד אותם את הדברים האלה בעצמם, שאם יש לאחד מהם איזה ירידה ח"ו אל יפול ממדרגתו, אלא ילך הלאה ללא התפעלות לעשות רצונו יתברך שמו. וזהו הפירוש 'וילך משה', שלא נפל מעבודתו, וידבר את הדברים האלו לכלל ישראל שילכו ג"כ בדרך הזה, שאם יש לאדם נפילה ח"ו אעפ"כ צריך לילך בעבודת הש"ת.

(הרה"ק רבי יצחק זי"ע)

בדרכי רבותינו

הגה"ח רבי ישראל יצחק פיקארסקי זצ"ל

גדול בתורה

שיעלה עמו הביתה לשנות "לחיים", ענה לו הרבי: אתה תעלה עכשיו לטפל ולסדר את ילדיך, ואי"ה בברית נשתה לחיים...

משיב כהלכה

אל רבי ישראל יצחק היו באות שאלות מכל הסביבה בענייני מקוואות ועירובין - השאלות הקשות ביותר באו לפתחו, שהרי היה גאון עולם שכל התורה כולה הייתה פתוחה לפניו, והיה יכול לחזור בעל פה מסכת אחר מסכת - הוא היה גאון אדיר.

דיני נפשות

ישנו סיפור מופלא על גאונותו, אינני יודע אם אמר זאת כדי להשתמט או שכך סבר: פעם אחת ניגש אליו יהודי שגילו שאחד מוורידיו מוחו נסדק, והדם שנקרש לוחץ על העצבים וידו השתתקה. הרופאים נתנו לו שתי אפשרויות, או טיפול תרופתי שהוא ארוך וסכנות אחרות בצדו, או להחדיר לראשו בניית שני צינורות ניקוז לכמה ימים עד שהקריש יצא, תהליך שגם הוא מסוכן כמו כל ניתוח ובפרט בראש. לכן הוא בא כעת לשאול את הרב באיזו דרך לבחור?

הרב פיקארסקי לא רצה לענות לו על שאלה זו ואמר לו: שאלה זו תשאל "רבי", זו שאלה לרבי! אותו אדם המשיך ללחוץ עליו ולא עזבו ורצה בכל אופן שהרב פיקארסקי יגיב לו מה לעשות.

כשראה רבי ישראל יצחק כן, הסביר לו מדוע הוא מסרב להכריע, כי בגמ' גיטין בפרק הניזקין מסופר על היתוש שנכנס לראשו של טיטוס הרשע וניקר לו את מוחו במשך שבע שנים (עיין שם כל המעשה). ושואלים **תוס'**: איך הוא בכלל חי שבע שנים? הרי אם ניקב קרום המוח נעשה "טריפה" וטריפה לא יכולה לחיות יותר משנים עשר חודשים? ועונים תוספות שני תירושים: א. כיוון שהזבוב נכנס לו דרך האף, במילא קרום המוח שלו לא ניקב ולכן לא היה טריפה. ב. שאדם ובהמה שונים זה מזה, ולא כל מה שאצל בהמה זו טריפה כך גם אצל האדם.

יוצא איפוא שגם התשובה לשאלתך תלויה בשני התירושים הללו, הרי אסור לעשות דבר שיש בו סכנת נפשות וא"כ לפי התירוצ הראשון ייתכן ואסור לעשות כזה ניתוח שמנקב את קרום המוח והופך את האדם ל"טריפה", ואילו לפי התירוצ השני אין בזה שום בעיה, והיות שבשולחן ערוך אין הכרעה בין שני התירושים, **לכן אני שפוסק לפי השו"ע לא יכול לענות לך על כך, אבל "רבי" שפוסק לפי "רוח הקודש", יכול לענות...** לך שאל רבי ומה שיענה לך שתהיה לך רפואה שלימה.

היה חסיד וגאון עולם, שלנשמתו תהיה עליה.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. אחר הבדלה פרשת שופטים תש"פ)

בכ"ג אלול הוא יום היארצייט של אחד מגדולי חסידי אמשינאוו בדור האחרון - הגה"ח רבי ישראל יצחק פיקארסקי זצ"ל. הוא היה גאון גדול ותלמידו של הרב מקאזיגלוב ושל ה"אבני נזר", והיה מחובר מאוד לתורת הלימוד בדרך סוכוטשוב.

על פיו ישק דבר

רבי ישראל יצחק היה חסיד מובהק של אא"ז מרן הרבי רבי יוסף. אא"ז סמך עליו בצורה מיוחדת וכשהציעו שידוכים לבנותיו של הרבי, הרבי לא רצה לפגוש בעצמו את המדובר, כדי למנוע עגמת נפש ופרסום, והרב פיקארסקי שהיה אברך צעיר לימים היה הולך לדבר ולהתרשם מהבחור המוצע, ועל פי חוות דעתו יקום דבר.

הרבצת תורה עם חסידות

לאחר שנים, כשהגיע לאמערקא, היה הרב פיקארסקי בעל תפקידים רבים: שני חתני הריי"ץ מליובאוויטש, כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדיל זצ"ל והרב גור אריה זצ"ל מינו אותו בשנת תש"י לעמוד בראשות ישיבת "תומכי תמימים", וכמו כן במסגרת תפקידיו בישיבה נתן גם "סמיכות" למאות רבנים. ברם, עם כל עיסוקיו הרבים וגאונותו האדירה היה מגיע לכל טיש אצל כ"ק אדמו"ר זצ"ל וכל עזרה שבקשו ממנו היה עונה ועושה אותה בכל כוחו.

ושמחת בכל הטוב

כשנולד לו בנו בארה"ב לא היה לרב פיקארסקי אצל מי להשאיר את ילדיו הגדולים, ובאותה עת לא היה הדבר פשוט כבימינו, שיש בני משפחה ונעזרים בהם, בקושי מצא אחד ממתפללי בית הכנסת שהסכים להחזיק את הילדים עד הערב. ולכן לאחר הלידה מיהר רבי ישראל יצחק לנסוע חזרה לביתו, ומרוב טרדה לא הספיק לבשר לאיש על הולדת בנו.

מקום מגוריו היה במרחק של שעת נסיעה ברכבת התחתית של ניו יורק מבארא-פארק, והרבי מרן רבי שמעון שלום (שהתגורר אז בבארא פארק) נסע במיוחד לביתו, וחיכה ליד הבית כשהוא מסתובב על המדרכה הלך ושוב.

כשהגיע רבי ישראל יצחק השתומם לראות את הרבי ליד ביתו. אך הרבי אמר לו: **"מה אתה חושב, שאני רבי רק עבור צרות? אני רבי גם עבור שמחות!"** וברכו בברכת מזל טוב. הרב פיקארסקי ביקש מהרבי

הליכות והנהגות

מספר המנהגים 'משמרת הקודש' ומכתבי חסידים

תפילות ראש השנה

אין אומרים בראש השנה "אבינו מלכנו" שיש בו הזכרת חטא כגון א"מ חטאנו לפניך, א"מ סלח ומחל לכל עוונותינו, א"מ מחה והעבר פשעינו, [א"מ חננו ועננו כי אין בנו מעשים].^א

הנוסח במי שבירך הוא בעבור שעלה לתורה לכבוד המקום לכבוד התורה ו"לכבוד היום" [ואין אומרים יום הדין].^ב

א. **המג"א** (סי' תקפ"ד סק"ב) כתב בשם **הב"י** דאין לומר אבינו מלכנו חטאנו לפניך לפי שאין אומרים וידידי בר"ה וכ"כ **הזוהר** עכ"ד. ועיין **בשע"ת** (סק"א) דבמקום שנהגו לדלג א"מ חטאנו לפניך יש לדלג סלח ומחל וגם מחה והעבר עיי"ש. **ובשער הכוונות** דאין אומרים בב' יו"ט דראש השנה שום דבר שנזכר בהם בחי' חטאים ועוונות, והוא **בכף החיים** (סי' תקפ"ב סק"ט ז'), וכ"כ **בסידור הרב**.

ב. עיין בספר **מגיד תעלומה** מהגה"ק בעל **בני יששכר** (ברכות דף י"ב ע"ב) דלא יפה עושין האומרים בנוסח מי שבירך ביוהכ"פ לכבוד יום הדין כי יוהכ"פ הוא יומא דרחמים, **ובדרכי חיים ושלום** (אות תשט"ו) כתב דה"ה בראש השנה עיי"ש.